

UCHWAŁA NR XLVIII.335.2022
Rady Miejskiej w Koźminie Wielkopolskim
z dnia 26 października 2022 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Koźminie Wielkopolskim na lata 2023-2027

Na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 25 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.) Rada Miejska w Koźminie Wielkopolskim uchwała, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Koźmin Wielkopolski na lata 2023-2027 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Koźmin Wielkopolski.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie (art. 6 ust. 2 pkt. 1) stanowi, że do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Mając na uwadze powyżej wskazane okoliczności – przedłożenie Radzie Miejskiej niniejszego projektu uchwały jest uzasadnione

Załącznik do Uchwały Nr XLVIII.335.2022
Rady Miejskiej w Koźminie Wielkopolskim
z dnia 26 października 2022 r.

**Gminny Program Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie
na lata 2023 – 2027**

Spis treści

Wstęp3

ROZDZIAŁ I.

Prawo wobec przemocy w rodzinie.....5

1.1 Dokumenty międzynarodowe5

1.2 Przeciwdziałanie przemocy w świetle polskiego prawa..... 6

ROZDZIAŁ II.

Korelacja programu z innymi dokumentami krajowymi oraz regionalnymi..... 10

ROZDZIAŁ III.

Przemoc w rodzinie – podstawy teoretyczne..... 11

3.1 Pojęcie przemocy w rodzinie..... 11

3.2 Rodzaje przemocy 13

3.3 Fazy cyklu przemocy..... 15

3.4 Rola stereotypów i przekonań na temat przemocy domowej 15

3.5. Czynniki sprzyjające przemocy w rodzinie16

ROZDZIAŁ IV.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – zakres działań organów administracji rządowej i samorządowej..... 18

4.1 Zadania organów administracji rządowej..... 19

4.2 Zadania organów administracji samorządowej..... 20

4.3 Zakres działań instytucji 24

ROZDZIAŁ V.

Diagnoza problemu..... 30

ROZDZIAŁ VI.

Zasoby, szanse i zagrożenia w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie..... 33

ROZDZIAŁ VII.

Cele i założenia programu oraz jego monitoring i finansowanie..... 36

Załączniki:

1. Harmonogram działań gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2023-2027

1. Wstęp

Rodzina to mała grupa społeczna, stanowiąca załęczek szerszej społeczności. Jest ona niepowtarzalnym środowiskiem kształtującym osobowość, poglądy, styl życia, system norm i wartości.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku w art. 18 i 71 wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro, państwo ma obowiązek uwzględniać w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielenie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Ważną rolę w rodzinie odgrywają relacje panujące pomiędzy jej członkami, które winny być oparte na miłości i zrozumieniu. Niestety nie zawsze tak jest, czasem relacje te ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc w rodzinie rodzi szkodliwe konsekwencje, jest źródłem lęku, bólu i poczucia bezsilności. Żaden człowiek nie powinien być narażony na przemoc w rodzinie, która ma swój szczególny wymiar, ponieważ to rodzina powinna, swym członkom, gwarantować bezpieczny i harmonijny rozwój kształtujący osobowość człowieka, system norm i wartości. Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest zatem ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony najbliższych. Zjawisko przemocy dotykające społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji. Zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz podniesienia skuteczności udzielanej pomocy.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych gmin należy opracowanie i realizacja gminnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Celem Programu jest efektywne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zmniejszanie jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym. Art. 9a w/w ustawy stanowi, że gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w Zespole Interdyscyplinarnym, który realizuje działania określone w Programie.

Zaplanowane w programie działania są kontynuacją szeregu czynności, które podjęto w ramach realizacji uchwalonego wcześniej Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy

w Rodzinie na lata 2017-2022. Program określa kompleksowe działania skierowane zarówno na profilaktykę przeciwdziałania przemocy, jak również na ochronę ofiar przemocy i oddziaływanie na sprawców stosujących przemoc. Podejmowane dotychczas inicjatywy potwierdzają skuteczność dotychczas prowadzonych działań, zarówno w sferze udzielania profesjonalnej pomocy, jak również w zakresie działań prewencyjnych.

Podstawę programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji.

W zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy, stosującym przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie Program oparty jest na zasadach:

- wzajemnej współpracy i współdziałania organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych (zgodnie z Ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działaniu pożytku publicznego i o wolontariacie oraz Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej), a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy i jej negatywnym następstwom,
- jawności działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności osoby, szczególnej ochrony dzieci, z zachowaniem ich prawa do wychowania się w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

Do współpracy podczas opracowywania Programu zaproszono przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych zaangażowanych w realizację zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zarówno na szczeblu gminnym, jak i powiatowym. W Koźminie Wielkopolskim w pracach nad tworzeniem Programu wzięli udział przede wszystkim członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego, a więc przedstawiciele: Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówek oświatowych i ochrony zdrowia, a także Zespołu Interwencji Kryzysowej PCPR w Krotoszynie, Sądu Rejonowego w Krotoszynie oraz Komendy Powiatowej Policji w Krotoszynie.

Program zawiera podstawy prawne podejmowanych działań, podstawowe cele i założenia, realizatorów oraz instytucje współpracujące. Przedstawia również charakterystykę zjawiska przemocy w rodzinie i dostępne dane na temat występowania przemocy w rodzinach.

Istotną częścią Programu jest harmonogram działań, a także wskaźniki osiągnięcia celów. Te ostatnie wraz z planowanymi działaniami i zadaniami będą podlegać ewaluacji i odpowiadać na potrzeby mieszkańców powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

I. PRAWO WOBEC PRZEMOCY W RODZINIE

1.1. Dokumenty międzynarodowe

Najważniejszym dokumentem postulującym poszanowanie i zachowanie ludzkich praw oraz podstawowych wolności dla wszystkich bez względu na rasę, płeć, język lub wyznanie jest Karta Narodów Zjednoczonych z 1945 r. Podobne postulaty dotyczące praw i wolności człowieka zawiera Powszechna Deklaracja Praw Człowieka z 1948 r. Według tego dokumentu każdy ma prawo do życia, wolności, bezpieczeństwa, jak również nikogo nie wolno traktować w sposób okrutny, nieludzki i poniżający.

Przemoc w rodzinie, a przede wszystkim wobec kobiet, znalazła również odzwierciedlenie w dokumentach międzynarodowych. Organizacja Narodów Zjednoczonych oraz Unia Europejska podjęły działania w tym zakresie. Organizacje te uznały przemoc wobec kobiet w swoich dokumentach i rekomendacjach jako naruszenie praw człowieka.

Najważniejszymi dokumentami potwierdzającymi ten fakt są: Deklaracja Wiedeńska przyjęta przez ONZ na Światowej Konferencji Praw Człowieka w Wiedniu w 1993 roku, w myśl której przemoc wobec kobiet stanowi naruszenie praw człowieka, nawet gdy dochodzi do niej w tak zwanej sferze prywatnej, a także Platforma Działania, dokument przyjęty na IV Światowej Konferencji w Sprawie Kobiet w Pekinie w 1995 roku, określający szczegółowo, jakie środki przeciwko stosowaniu przemocy wobec kobiet powinny podjąć państwa członkowskie. Dokumentem dotyczącym zwalczania strukturalnej i prywatnej przemocy wobec kobiet jest Konwencja Organizacji Narodów Zjednoczonych w sprawie eliminacji wszelkich form dyskryminacji kobiet. Ważne inicjatywy na rzecz przeciwdziałania przemocy podjęto także w Europie.

Za najważniejsze dokumenty przyjęte w tym zakresie należy uznać Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 1950 roku. Konwencja gwarantuje każdemu prawo do życia, zdrowia i wolności. Zakazuje także tortur oraz innych form nieludzkiego i poniżającego zachowania. Ten kluczowy dokument nakłada na swoich

sygnatariuszy obowiązek podjęcia działań na rzecz likwidacji przemocy i ochrony kobiet przed wszelkimi formami przemocy.

Rada Europy wydała dużą liczbę zaleceń dotyczących przeciwdziałania przemocy wobec kobiet i przemocy w rodzinie. Od 1997 roku programem realizowanym przez Unię Europejską jest Program Daphne, mający na celu wsparcie projektów na rzecz likwidacji przemocy wobec kobiet i dzieci. Kontynuacją tych działań jest program Daphne II (w latach 2004-2008) oraz Daphne III (2007-2013).

Dokumentem dotyczącym przeciwdziałania przemocy jest Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzona w Stambule w 2011 r., a przyjęta i ratyfikowana przez Polskę w 2015 r.

Ochronę dzieci przed przemocą gwarantuje Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w 1989 roku. Uznano w niej wrodzoną godność oraz równe i niezbywalne prawa wszystkich członków rodziny ludzkiej oraz podkreślono, że dziecko do pełnego i harmonijnego rozwoju powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia. Stąd też art. 19 Konwencji o prawach dziecka nakłada na państwa zobowiązanie do podejmowania działań w dziedzinie ustawodawczej, administracyjnej, społecznej oraz wychowawczej w celu ochrony dziecka pozostającego pod opieką rodziców i opiekunów przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdy lub zaniedbania bądź złego traktowania lub wyzysku, w tym wykorzystywania w celach seksualnych.

1.2. Przeciwdziałanie przemocy w świetle polskiego prawa

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., w art. 18, art. 47, art. 48 i art. 71 wskazuje, że instytucja rodziny, definiowana w systemie praw człowieka jako „naturalna i podstawowa komórka społeczeństwa” (art. 16 ust. 3 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka) jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej. Szczególnie chroniona instytucja rodziny ustrojowo jest łączona z podstawową dla systemu praw człowieka zasadą ochrony życia rodzinnego (art. 47 Konstytucji RP) i prawem rodziców do wychowywania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem (art. 48 ust. 1 Konstytucji RP). Jednocześnie, w duchu subsydiarności działań władzy publicznej, przepis art. 33 Konstytucji RP nakłada na nią obowiązek konstruowania polityki rodzinnej i społecznej z uwzględnieniem zasady równych praw mężczyzn i kobiet w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym.

Zgodnie z art. 72 Konstytucji RP, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem instytucji i organizacji publicznych jest ochrona osób przed przemocą, również krzywdzeniem ze strony osób bliskich.

Kolejnym dokumentem regulującym działania dotyczące przemocy w rodzinie jest Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249). Definiuje ona pojęcie przemocy w rodzinie, określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie oraz zasady postępowania wobec sprawców przemocy.

Na samorząd województwa ustawa nakłada obowiązek inspirowania i promowania nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, organizowania szkoleń dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej, a także opracowywania programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowych programów korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. W związku z tym, iż przemoc występuje bardzo często w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym, kwestie jej dotyczące reguluje również Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 ze zm.). Jako jeden ze sposobów przeciwdziałania alkoholizmowi przedstawia przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Nakłada ona na samorząd gminny obowiązek udzielania rodzinom, w których występują problemy alkoholowe – pomocy psychospołecznej i prawnej oraz ochrony przed przemocą w rodzinie. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.) także określa kompetencje jednostek pracowników pomocy społecznej, których zadaniem jest udzielanie wszelkiej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar w Rodzinie na lata 2023-2027 będzie ponadto realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 547, ze zm.),
- Ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 528, ze zm.),
- Ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, ze zm.),

- Ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2021 r. poz. 1915 ze zm.),
- Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447)
- Ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2022 poz. 1327),
- Ustawę z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 633, ze zm.),
- Ustawę z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685 ze zm.),
- Ustawa z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (Dz. U. z 2021 r. poz. 1638 ze zm.),
- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.),
- Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138.),
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534 ze zm.),
- Ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2021 r. poz. 1882 ze zm.),

Zgodnie z art. 207 k.k. za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą (współmałżonkiem, wstępnymi, zstępnymi, rodzeństwem i powinowatymi, a także nad osobami pozostającymi w faktycznym wspólnym pożyciu) lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny grozi kara pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Jeżeli czyn określony powyżej połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10. Jeżeli następstwem stosowania przemocy w rodzinie jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12 . Poza wieloczynnościowym przestępstwem znęcania się przemoc w rodzinie może również przyjmować m.in. postać naruszenia nietykalności cielesnej (art. 217 k.k.), naruszenia czynności narządu ciała lub

rozstroju zdrowia (art. 157 k.k.), groźby bezprawnej (art. 190 k.k.), zgwałcenia (art. 197 k.k.), a także inne zachowania, które są określone w Kodeksie karnym.¹

Według polskiego prawa przemoc wobec najbliższych jest przestępstwem ściganym z urzędu. Wszystkie instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością powzięły informację o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są zobowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuraturę lub policję. Zaniechanie tego obowiązku może skutkować odpowiedzialnością karną. Osoby, które pełnią w ramach swoich obowiązków zadania służbowe mają obowiązek powiadomienia policji lub prokuratury w przypadku podejrzenia o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy wobec członków rodziny. Ponadto każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuraturę lub policję. Wiele zachowań, które ustawowo podlegają karze, jest również zakwalifikowanych jako przemoc w rodzinie.

Zgodnie z kodeksem karnym do takich czynów zaliczamy:

- pozostawianie osoby, względem której jest się obowiązany do opieki, w sytuacjach zagrażających bezpośrednio jej życiu lub zdrowiu,
- groźby popełnienia przestępstwa na szkodę najbliższych,
- zmuszanie do określonych zachowań,
- gwałt, nakłanianie i zmuszanie do czynów nierządnych przy wykorzystaniu stosunku zależności,
- dopuszczanie się czynu lubieżnego względem osoby poniżej 15 lat,
- znęcanie się psychiczne lub fizyczne,
- rozpijanie małoletniego, • uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego,
- porzucanie małoletniego lub osoby nieporadnej,
- uprowadzanie lub zatrzymanie małoletniego wbrew woli osoby powołanej do opieki,
- naruszanie nietykalności cielesnej,
- kradzież na rzecz osoby najbliższej, • niszczenie mienia.²

II. KORELACJA PROGRAMU Z INNYMI DOKUMENTAMI KRAJOWYMI ORAZ REGIONALNYMI

¹A. Olszewska Prawne aspekty przemocy w rodzinie, ORE, s. 4

²H. D. Sasal: Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie. Warszawa 2005, s. 137.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest zgodny z aktami prawnymi oraz dokumentami o charakterze strategicznym, funkcjonującymi zarówno na poziomie krajowym, wojewódzkim, jak i powiatowym.

Na poziomie krajowym realizowany jest Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022, zaś na szczeblu wojewódzkim realizowane są zadania zawarte w Wielkopolskim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025, wynikające z ogólnopolskiego programu. Z kolei na poziomie powiatowym realizowany jest Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2026, którego zadania korelują odpowiednio z programami realizowanymi w każdej z gmin powiatu, w tym – w gminie Koźmin Wielkopolski.

Głównym założeniem Programu jest wprowadzenie w życie szerokiego zbioru działań mających na celu zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy ofiarom przemocy rodzinnej, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec sprawcy.

Celem głównym Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce.

Za cele szczegółowe tego programu przyjęto:

- Cel 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Cel 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- Cel 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Cel 4: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym realizacji celów ustawowych oraz celów wskazanych w Programie, określono cztery podstawowe obszary zawierające kierunki działań oraz sprecyzowano oddziaływania wobec różnych grup odbiorców:

1. **Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna:** obszar kierowany do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.
2. **Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie:** obszar kierowany do osób dotkniętych przemocą w rodzinie (w tym do: kobiet, mężczyzn, dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych lub osób niesamodzielnych), jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się ochroną i pomocą osobom dotkniętym przemocą.
3. **Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie:** obszar kierowany do osób stosujących przemoc w rodzinie, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc.
4. **Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:** obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

III. PRZEMOC W RODZINIE – PODSTAWY TEORETYCZNE

3.1. Pojęcie przemocy w rodzinie.

Kiedy myślimy o przemocy, kojarzy nam się ona najczęściej z biciem, popychaniem, kopaniem, znęcaniem się fizycznym nad drugą osobą, zmuszaniem człowieka do upokarzających czynności lub też gwałtem. Jednakże przemocą jest również poniżanie psychiczne człowieka, oczernianie go, wyzywanie, ranienie jego uczuć, niszczenie jego poczucia własnej wartości, niszczenie przedmiotów, do których jest przywiązany, głodzenie, ograniczanie swobody drugiej osoby w sposób przekraczający normy moralne, izolowanie od otoczenia.

Przemoc może przybierać wiele form, może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Bez wątplenia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że w relacjach międzyludzkich obecna była od zawsze, o przemocy w rodzinie mówiło się niewiele, jakby nie zauważając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. Takiego, które w konsekwencji prowadzi do znacznych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń i zabójstw.

Dla lepszego rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie konieczne jest jej zdefiniowanie.

Przemoc w rodzinie, zgodnie z treścią art. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie to: "jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Osoby wymienione w zacytowanym pkt. 1 to: członek rodziny – należy przez to rozumieć osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – kodeks karny, a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą. Osobą najbliższą jest małżonek, wstępny (rodzice, dziadkowie, pradziadkowie), zstępny (dzieci, wnuki, prawnuki), rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.

Na zjawisko przemocy w rodzinie można patrzeć z różnych punktów widzenia przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną.

Perspektywa indywidualna to spojrzenie przez pryzmat osoby doświadczającej przemocy lub przez pryzmat sprawcy.

Perspektywa systemowa to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc oraz opis metod wsparcia.

Perspektywa społeczna to odbiór społeczny zjawiska przemocy w rodzinie, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy, prospołeczność obywateli, postawy i czynniki mogące sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać.

Na przemoc w rodzinie można spojrzeć również z perspektywy prawnej, moralnej, psychologicznej i społecznej.

Z punktu widzenia prawa przemoc w rodzinie to przestępstwo, którego odmiany określone są w różnych kodeksach i odpowiednio karane. Najczęściej stosowany artykuł 207 kodeksu karnego dotyczy znęcania się fizycznego lub psychicznego nad członkiem rodziny i przewiduje karę pozbawienia wolności.

Perspektywa moralna pokazuje, że dokonywanie przemocy to krzywdzenie słabszego i jest złem moralnym. Sprawca powinien podlegać sankcjom własnego sumienia i potępieniu ze strony innych ludzi. Moralna ocena przemocy powinna powstrzymywać sprawców i motywować świadków do pomagania.

Psychologiczne spojrzenie na przemoc domową zwraca naszą uwagę na cierpienie i bezradność ofiary, odsłania mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą oraz

złożone procesy interakcji między sprawcą i ofiarą. Psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę przy pomaganiu ofiarom w wyzwaniu się od przemocy i w naprawianiu szkód, jakie poczyniła w ich życiu.

Z perspektywy społecznej widać czynniki zawarte w obyczajach i postawach, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać. Z drugiej strony w przeciwdziałanie przemocy mogą angażować się znaczące siły społeczne i wywierać wpływ na stan spraw publicznych.

3.2. Rodzaje i typy przemocy.

Wyróżnia się następujące formy:

Przemoc fizyczna – nazywana również gorącą, to każde agresywne zachowanie polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień (m.in. popychanie, obezwładnianie, szarpanie, policzkowanie, uderzanie pięścią, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, użycie przedmiotów lub narzędzi niebezpiecznych, mogących spowodować utratę zdrowia lub życia).

Przemoc psychiczna – nazywana również zimną, to umyślne agresywne działania, wykorzystujące nie tyle siłę fizyczną lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące u ofiary zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby, obniżanie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych. Zachowania sprawcy mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból lub cierpienie (m.in. wyśmiewanie, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzenie, narzucanie własnych poglądów, ciągle krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów, stosowanie gróźb, szantażowanie).

Przemoc seksualna – wymuszanie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych i niechcianych przez ofiarę praktyk seksualnych w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy.

Przemoc ekonomiczna – przejawia się w uniemożliwieniu dostępu do rodzinnych środków finansowych, prowadzą do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy (np. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny, okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka).

Zaniedbanie – stan ciągłego niezaspokajania podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych osób zależnych.

Formy przemocy: fizyczna, psychiczna, ekonomiczna i seksualna mogą się przenikać, ale każda może też występować osobno.

Osobami doświadczającymi przemocy domowej są najczęściej kobiety, dzieci, osoby starsze lub niepełnosprawne, ale bywają też nimi mężczyźni. Aby lepiej zrozumieć zjawisko przemocy w rodzinie należy również rozważaniami objąć inne aspekty przemocy. tzw. typy przemocy wewnątrzrodzinnej:

Przemoc gorąca - gorącą przemoc mogą powodować negatywne i intensywne przeżycia związane z frustracją, z zablokowaniem jakiś dążeń, z niespełnianiem pragnień i oczekiwań. Pojawia się agresywna reakcja na stres, która nie zostaje powstrzymana i kieruje się przeciw członkowi rodziny. Istotnym czynnikiem bywa przekonanie sprawcy o niezdolności ofiary do obrony i poczucie własnej bezkarności. Słabość ofiary wynika z przewagi fizycznej sprawcy lub okoliczności, w których sprawca uzyskuje władzę psychiczną. Towarzyszy mu wtedy poczucie, że „może sobie na wiele pozwolić”. Przejawia się ona w postaci napadów furii, złości, wyładowań emocjonalnych. Jest to przemoc naładowana agresją, występująca zwykle w afekcie. Towarzyszą jej bogate formy ekspresji (krzyki, gwałtowne zadawanie bólu, wyzwiska).

Przemoc chłodna - Przemoc chłodna wydaje się znacznie spokojniejsza, choć czasem jest to spokój pozorny, skrywający silne emocje, ale skutecznie tłumione i kontrolowane. Polega na realizowaniu przez sprawcę specyficznego scenariusza zapisanego w jego umyśle, a czasem również w obyczajach i środowiskowej kulturze. Człowiek realizujący taki scenariusz przemocy, zmierzając do jakiegoś celu jest gotowy do wtargnięcia na wewnętrzne terytorium psychiczne swego dziecka lub współmałżonka. Znajduje dla tego usprawiedliwienie nawet wtedy, gdy jest świadomy cierpienia, które spowodował. Przemoc taka jest narzędziem oddziaływania zmierzającego nieraz do wzniosłych celów, które uzasadniają bolesne dla bliskiej osoby środki. Jednym ze szczególnie ważnych źródeł przemocy jest skrywane i dotkliwe poczucie niemocy, impotencji fizycznej lub psychicznej, które sprawca stara się zagłuszyć, a czasem zanegować poprzez akty przemocy.

3.3.Fazy cyklu przemocy.

Aby móc lepiej zrozumieć dlaczego osobom doznającym przemocy tak trudno zmienić swoją sytuację, ważne jest przyjrzenie się specyfice relacji między osobą stosującą przemoc, a ofiarą. Zdecydowana większość osób nie doświadcza przemocy w sposób ciągły, gdyż

przemoc ma tendencję do powtarzania się według określonej, zauważalnej prawidłowości. Istnienie tych cykli pozwala także lepiej wyjaśnić proces wiktyimizacji (stawania się ofiarą, traktowania siebie jako ofiary) osób doznających przemocy, a także pojawiający się w ich zachowaniu syndrom wyuczonej bezradności.

W cyklu przemocy występują trzy niezależne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania:

1) **faza narastającego napięcia** – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych,

2) **faza ostrej, gwałtownej przemocy** – to druga faza, w której następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji; agresja w tej fazie może być zagrażająca dla zdrowia i życia ofiary, moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawcy i nie ma żadnego związku z zachowaniem ofiary (sygnały jej bólu i cierpienia nie wyciszają agresji),

3) **faza „miodowego miesiąca** – to trzecia faza w czasie, w trakcie której sprawca wyraża swoją skruchę, okazuje żal, obiecuje, że już nigdy więcej nie skrzywdzi ofiary lub po prostu zachowuje się tak jak gdyby przemoc nie miała miejsca; faza ta jest przemijająca i bez specjalistycznej pomocy kończy się nawrotem przemocy spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy. Faza „miodowego miesiąca” zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Prawdziwe zagrożenie, jakie niesie za sobą ta faza jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu zazwyczaj jest gwałtowniejsza i za każdym razem narasta. Jeśli już raz doszło do użycia przemocy, będzie ona się powtarzać dopóki nie zostanie przerwana, najczęściej przez interwencję z zewnątrz.

3.4. Rola stereotypów i przekonań na temat przemocy domowej.

Wiele społeczeństw czy środowisk nie reaguje na problem przemocy w rodzinie, wyrażając tym samym przyzwolenie na jej istnienie. Jest to wynikiem funkcjonujących w świadomości społecznej stereotypów i przekonań, które głęboko zapuszczają swoje korzenie i fałszują rzeczywistość. Stereotypy i mity czy przekonania usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą do ukrycia czy zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności czy okrucieństwa wobec bliskich. Dają sprawcy sygnał o społecznym przyzwoleniu na stosowanie przemocy, umacniają w nim poczucie bezkarności, zniewalając ofiarę i zmuszając ją do milczenia.

3.5. Czynniki sprzyjające przemocy w rodzinie.

Przemoc we współczesnym świecie staje się zjawiskiem coraz bardziej powszechnym, a jej zasięg, różnorodność form i konsekwencje natury wychowawczej, psychologicznej, zdrowotnej i ekonomicznej powodują, że należy traktować ją jako zjawisko społeczne istotnej rangi. Próba rozwiązania tego problemu wymaga rzeczywistej współpracy przedstawicieli wielu obszarów życia społecznego, jednakże pierwszym krokiem na drodze do jego rozwiązania jest ujawnienie czynników, które jemu sprzyjają.

Normy społeczne i kulturowe – na przestrzeni wieków istniało silne społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych, w szczególności wobec kobiet i dzieci, co w wielu środowiskach znajduje odzwierciedlenie w obyczajach i przekonaniach związanych z rolą mężczyzny w rodzinie („pan i władca”), a także społecznej akceptacji stosowania kar cielesnych. Związane jest to z wciąż funkcjonującymi stereotypami dotyczącymi zachowania kobiet i mężczyzn, ich roli w rodzinie oraz roli w społeczeństwie.

Alkohol i narkotyki – wiele osób stosujących przemoc w rodzinie w chwili popełniania czynów przemocowych jest pod wpływem alkoholu lub narkotyków. Alkohol i narkotyki powodują osłabienie kontroli nad zachowaniem, zwiększają prawdopodobieństwo zareagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, znoszą zahamowania, zaburzają ocenę sytuacji, wyzwalają skrywane emocje i sprzyjają antyspołecznym i nieakceptowanym zachowaniom. Należy jednak stanowczo podkreślić, że nadużywanie alkoholu lub narkotyków przez osobę stosującą przemoc nie jest w żadnym elemencie czynnikiem zwalniającym z odpowiedzialności za swoje czyny, aczkolwiek osoby te często starają się usprawiedliwiać swoje zachowanie faktem bycia nietrzeźwym. Prawdopodobieństwo wystąpienia aktów przemocy w rodzinach, w których występuje problem alkoholowy jest ponad dwukrotnie większe niż w pozostałych. Przekonanie, że przemoc dotyczy wyłącznie rodzin, w których nadużywa się alkoholu lub narkotyków jest całkowicie błędne. Dziedziczenie wzorca przemocy z rodziny pochodzenia – dzieci wychowujące się w rodzinach, w których jest stosowana przemoc często przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub osobami doznającymi przemocy. Wynika to z faktu, że uczą się od dzieciństwa, iż najlepszym i najbardziej skutecznym sposobem na rozwiązywanie konfliktów jest przemoc, poprzez co będąc dorosłymi zwyczajnie nie umieją odnaleźć się w trudnej dla nich sytuacji i reagują zgodnie z wyuczonym w dzieciństwie wzorcem. Podkreślić należy, że nie każda osoba doświadczająca przemocy w dzieciństwie lub będąca wówczas świadkiem przemocy, będzie sama w przyszłości stosować przemoc, niemniej jednak prawdopodobieństwo w tym wypadku jest zdecydowanie wyższe niż u osoby pochodzącej z rodziny, w której przemoc nie występowała.

Przemoc może spowodować oprócz szkód fizycznych również trwale i rozległe następstwa w psychice człowieka. Z powodu wielu następstw takich doświadczeń, cierpią nie tylko ci, którzy są ofiarami, ale również bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy, tj. najczęściej dzieci.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe: - poważne obrażenia ciała, - wzrost częstości objawów związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, pleców), - przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój, - niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji, - zmienność nastrojów, decyzji, - lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena, - kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją, - zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci: - obrażenia cielesne, - życie w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, - brak poczucia bezpieczeństwa i stabilności środowiska wychowawczego, - liczne schorzenia psychosomatyczne, - znęcanie psychiczne może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami). Niezwykle istotne jest podkreślenie, iż konsekwencje stosowania przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta lub też już w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego (tj. trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w przestępstwach, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków, itp.)

Spoleczne konsekwencje doświadczania przemocy: - przemoc w rodzinie jako siła niszcząca cały system rodzinny niesie za sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu, - niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się niosąc konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa.

IV. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE – ZAKRES DZIAŁAŃ ORGANÓW ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ I SAMORZĄDOWEJ

Bardzo istotną rolę w realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie odgrywa współpraca różnych służb, instytucji i organizacji pozarządowych.

Reagowanie na przemoc domową jest dla ofiary i sprawcy czytelnym komunikatem, że sytuacja rodziny nie jest sprawą prywatną, a krzywdzenie osób bliskich nie jest akceptowane społecznie.

Współpraca wielu podmiotów wynika z założenia, że pomoc udzielana rodzinom powinna być kompleksowa i wielodyscyplinarna.

Pomoc musi uwzględniać aspekty życia osób krzywdzonych, jak i sprawców przemocy. Wsparcie oraz pomoc psychologiczną, socjalną, materialną, często medyczną i prawną powinna otrzymać cała rodzina.

Osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- 1) poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- 2) interwencji kryzysowej i wsparcia;
- 3) ochrony przed dalszym krzywdzeniem przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej;
- 4) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 5) badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
- 6) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania³.

Ogromną rolę odgrywa wówczas policjant, pracownik socjalny, członek gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, psycholog, pedagog szkolny, lekarz, pielęgniarka jak również przedstawiciel działającej na danym terenie organizacji pozarządowej.

Podjmując decyzję o współpracy jest szansa na zwiększenie efektywności działań na bardziej skuteczne i twórcze rozwiązywanie problemów⁴. Jednolite działania na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie w Polsce określiła Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, uchwalona dla zwiększenia skuteczności

³Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, art. 3 ust. 1 (Dz. U. z 2021, poz. 1249).

⁴K. Michalska, D. Jaszczak-Kuźmińska: Przemoc w rodzinie. Warszawa 2007, s. 33.

przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.

Realizatorami Ustawy są organy administracji rządowej i przy wsparciu państwowych jednostek organizacyjnych realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi, prokuraturą i sądami, a także jednostki samorządu terytorialnego przy współpracy podmiotów i/lub organizacji pozarządowych oraz kościołów i związków wyznaniowych.

4.1. Zadania organów administracji rządowej

Do zadań wojewody w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy:

- opracowywanie materiałów instruktażowych, zaleceń i procedur postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych związanych z przemocą w rodzinie,
- monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- powoływanie i odwoływanie Wojewódzkiego Koordynatora Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- monitorowanie realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy pomocy Wojewódzkiego Koordynatora Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- nadzór nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowanych przez samorząd gminny, powiatowy i województwa,
- kontrola realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie wykonywanych przez podmioty niepubliczne na podstawie umów z organami administracji rządowej i samorządowej.
- cykliczne badanie infrastruktury instytucji pomagających ofiarom przemocy w rodzinie,
 - przekazywanie środków na zadania z zakresu administracji rządowej realizowane przez powiat (programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy oraz prowadzenie specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie), a także dofinansowywanie zadania własnego samorządu województwa (szkolenia).

Zadania w imieniu Wojewody Wielkopolskiego realizuje Wojewódzki Koordynator Realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

4.2. Zadania organów administracji samorządowej

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa dla organów samorządu gminnego, powiatowego oraz województwa następujące zadania:

Samorząd gminny:

- tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- opracowywanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych. Zespół interdyscyplinarny powołuje wójt, burmistrz albo prezydent miasta.

W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, a także kuratorzy sądowi, prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego jest wybierany na pierwszym posiedzeniu zespołu spośród jego członków. Posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego odbywają się w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na trzy miesiące. Zespół interdyscyplinarny działa na podstawie porozumień zawartych między wójtem, burmistrzem albo prezydentem miasta a uczestniczącymi podmiotami.

Obsługę organizacyjno-techniczną zespołu interdyscyplinarnego zapewnia właściwy dla danej gminy ośrodek pomocy społecznej.

Zespół interdyscyplinarny tworzy grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

W skład grup roboczych mogą wchodzić przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorzy sądowi, a także przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Członkowie zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych. Prace w ramach grup roboczych są prowadzone w zależności od potrzeb zgłaszanych przez zespół interdyscyplinarny lub wynikających z problemów występujących w indywidualnych przypadkach.

Rada gminy określa w drodze uchwały tryb i sposób powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania.

Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Do zadań grup roboczych należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie;
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Członkowie zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych w zakresie niezbędnym do realizacji zadań mogą przetwarzać dane osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób stosujących przemoc w rodzinie, dotyczące: stanu zdrowia, nałogów, skazań, orzeczeń o ukaraniu, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym, bez zgody i wiedzy osób, których dane te dotyczą.

Członkowie zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych zobowiązani są do zachowania poufności wszelkich informacji i danych, które uzyskali przy realizacji zadań. Obowiązek ten rozciąga się także na okres po ustaniu członkostwa w zespole interdyscyplinarnym oraz w grupach roboczych.

Samorząd gminny realizuje również obowiązek przeciwdziałania przemocy w rodzinie w rodzinach z problemem alkoholowym. Zgodnie z Ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi do zadań własnych gminy należy m.in. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe – pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Pomoc udzielana przez gminę polega na tworzeniu i prowadzeniu punktów informacyjno-konsultacyjnych, schronisk dla ofiar przemocy domowej, ośrodków interwencji kryzysowej, telefonów zaufania, programów środowiskowych. Pośrednio udzielana przez gminę pomoc polega również na inicjowaniu powstawania i wspieraniu organizacji społecznych, pomagających ofiarom przemocy domowej oraz grup wsparcia dla ofiar przemocy domowej. W przypadku, gdy aktom przemocy towarzyszy picie alkoholu należy powiadomić gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych, która zgodnie z prawem powinna:

- przeprowadzić dokładne rozeznanie sytuacji (wywiad środowiskowy),
- wezwać osobę nadużywającą alkohol i stosującą przemoc na rozmowę ostrzegawczą, informującą o prawnych konsekwencjach stosowania przemocy wobec bliskich,
- udzielić wsparcia socjalnego, psychologicznego, prawnego osobom poszkodowanym,
- poinformować członków rodzin o możliwościach szukania pomocy w zakresie problemów alkoholowych i przemocy domowej,
- prowadzić dokumentację przypadku,
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadomić organy ścigania,
- w razie konieczności powiadomić policję i wnioskować o objęcie rodziny działaniami zgodnymi z kompetencjami, np. wizyty dzielnicowego,
- w razie konieczności powiadomić ośrodek pomocy społecznej i wnioskować o objęcie rodziny działaniami zgodnie z kompetencjami,
- wnioskować do sądu rejonowego o zastosowanie, wobec osoby uzależnionej od alkoholu, obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
- współpracować z innymi instytucjami i organizacjami pomagającymi ofiarom przemocy domowej w środowisku lokalnym.

Samorząd powiatowy:

- opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania, przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- tworzenie i prowadzenie ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej,
- tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Samorząd województwa:

- opracowanie i realizacja wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- opracowywanie ramowych programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowych programów oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, • organizowanie szkoleń dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

4.3. Zakres działań instytucji

Pomoc społeczna

Celem działania pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc udzielana jest między innymi z powodu występowania w rodzinie przemocy. Przemoc domowa jest przyczyną dysfunkcji rodziny, a także może być konsekwencją dysfunkcji o innym podłożu. Pomocy udziela się także w przypadku: sieroctwa, bezdomności, alkoholizmu, narkomanii, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Wszystkie te sytuacje mogą sprzyjać występowaniu przemocy

wobec bliskich, bądź z niej wynikać. W strukturach lokalnych funkcjonują ośrodki pomocy społecznej. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni, działający zgodnie z ustaloną rejonizacją.

W ramach swoich kompetencji i zadań pomoc społeczna:

- przeprowadza wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji rodziny lub osoby (Niebieska Karta jako załącznik do wywiadu),
- przygotowuje wszechstronny plan pomocy,
- monitoruje efekty podjętych działań, • pomaga w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych,
- udziela szeroko rozumianego poradnictwa, np. prawnego, psychologicznego lub wskazuje miejsca gdzie można uzyskać taką pomoc,
- udziela informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy, w uzasadnionych przypadkach: udziela pomocy finansowej w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych, udziela pomocy rzeczowej, np. przekazanie odzieży, żywności, udziela zasiłków i pożyczek na ekonomiczne usamodzielnienie się,
- informuje o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym, wskazuje miejsca zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, w tym możliwości otrzymania schronienia np. w schroniskach, hostelach, ośrodkach,
- w razie potrzeby bądź na życzenie zainteresowanych zwraca się do policji o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy, zgodnie z kompetencjami policji,
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamia organy ścigania,
- w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej zgodnie z ustaloną procedurą; powyższą decyzję, pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem policji, a także z lekarzem, ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką,
- może organizować i prowadzić np. punkty informacyjne, ośrodki pomocy, grupy wsparcia dla ofiar przemocy domowej, świetlice dla dzieci, współpracuje z innymi instytucjami i organizacjami.

Policja

W Polsce istnieją lokalne wzorce współdziałania prokuratury i policji z organizacjami pozarządowymi i samorządami lokalnymi, a obowiązująca od 2005 roku Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która daje wiele uprawnień władzom lokalnym, jest w tym obszarze pomocna. Funkcjonariusze policji są zwykle pierwsi na miejscu zdarzenia, pierwsi mają kontakt z ofiarą przemocy i jej sprawcą. Dlatego też indywidualna reakcja funkcjonariuszy jednocześnie jest miernikiem instytucjonalnej reakcji wobec ofiar i sprawców.⁵

Do podstawowych zadań policji należy m.in.: ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra, inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi, wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie sprawców.

Z kolei działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez policję zgodnie z obowiązującym prawem to: interwencja, sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa), zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia, prowadzenie postępowania przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa, zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa, podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy, udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy. Osoby wzywające policję mają natomiast prawo do uzyskania od policjantów zapewnienia o doraźnym bezpieczeństwie, uzyskania informacji, kto przyjechał na wezwanie (numer identyfikacyjny policjantów, nazwa i siedziba jednostki), wykorzystania dokumentacji interwencji policyjnej jako dowodów w sprawie karnej przeciw sprawcy przemocy, zgłoszenia interweniujących policjantów na świadków w sprawie sądowej.

Sądy rodzinne i opiekuńcze

Sądy rodzinne i opiekuńcze zobowiązane są do reagowania na każdą informację dotyczącą wszelkich nieprawidłowości w opiece nad dzieckiem oraz naruszenia jego dóbr. Powołane zostały w szczególności do rozpoznawania spraw z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, postępowania w sprawach nieletnich oraz w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu. Sądy te przyjmują każde zawiadomienie o przemocy nad małoletnimi, jak również

⁵L. Tomaszewska: Przemoc wobec kobiet w rodzinie. [w:] Niezbędnik prokuratora. Warszawa 2007, s. 52-53.

prowadzą postępowanie opiekuńcze mające na celu zabezpieczenie dzieci oraz resocjalizację rodziny.

W sytuacji wystąpienia przemocy wobec dzieci sądy opiekuńcze i rodzinne w swoich kompetencjach posiadają możliwość zastosowania następujących środków:

- zobowiązanie rodziców oraz małoletniego do określonego postępowania z jednoczesnym wskazaniem sposobu kontroli wykonania wydanych zarządzeń, np. podjęcie terapii odwykowej, uczęszczanie na zajęcia typu Szkoła dla rodziców i wychowawców, powstrzymanie się od spożycia alkoholu, poddanie się badaniom psychologicznym, psychiatrycznym itd.,
- poddanie wykonywania władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego,
- skierowanie małoletniego do organizacji lub instytucji powołanej do przygotowania zawodowego albo do innej placówki sprawującej częściową pieczę nad dziećmi,
- zarządzenie umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej albo w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- zakazanie rodzicom pozbawionym władzy rodzicielskiej osobistej styczności z dzieckiem.

Środki te mogą być już tymczasowo stosowane jeszcze przed prawomocnym zakończeniem postępowania, włączając w to nawet zakaz osobistej styczności z dzieckiem w sytuacji, gdy rodzice nie są pozbawieni władzy rodzicielskiej. W swojej właściwości sądy opiekuńcze mogą zastosować również jako środek końcowy pozbawienie władzy rodzicielskiej.

Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich zawiera katalog środków stosowanych przez sądy opiekuńcze wobec nieletnich dopuszczających się czynów karalnych. Do nich zaliczamy m.in.:

- udzielenie upomnienia,
- zobowiązanie do określonego postępowania, a zwłaszcza do naprawienia wyrządzonej szkody, do wykonania określonych prac lub świadczeń na rzecz pokrzywdzonego lub społeczności lokalnej, do przeproszenia pokrzywdzonego, do podjęcia nauki lub pracy, do uczestniczenia w odpowiednich zajęciach o charakterze wychowawczym, terapeutycznym lub szkoleniowym, do powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach albo do zaniechania używania alkoholu lub innego środka w celu wprowadzania się w stan odurzenia,

- ustanowienie nadzoru odpowiedzialnego rodziców lub opiekuna, ustanowienie nadzoru organizacji młodzieżowej lub innej organizacji społecznej, zakładu pracy albo osoby godnej zaufania – udzielających poręczenia za nieletniego,
- zastosowanie nadzoru kuratora,
- skierowanie do ośrodka kuratorskiego, a także do organizacji społecznej lub instytucji zajmujących się pracą z nieletnimi o charakterze wychowawczym, terapeutycznym lub szkoleniowym, po uzgodnieniu z tą organizacją lub instytucją,
- orzeczenie o umieszczeniu w rodzinie zastępczej, w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, w młodzieżowym ośrodku socjoterapii albo w ośrodku szkolno-wychowawczym, orzeczenie o umieszczeniu w zakładzie poprawczym.

Prokuratura

Ważną jest posiadana przez prokuratora wiedza na temat specyfiki zjawiska przemocy w rodzinie, aby w trakcie postępowania sądowego naczelną zasadą przyświecającą jego pracy było zapewnienie bezpieczeństwa osobom pokrzywdzonym i pociągnięcie do odpowiedzialności tych, którzy stosują przemoc wobec najbliższych. Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także świadkowie mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publiczno-skargowym lub wniosek o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby poszkodowanej).

W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z policją ma obowiązek:

- wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie, czy faktycznie popełniono przestępstwo,
- wyjaśnienia okoliczności czynu,
- zebrania i zabezpieczenia dowodów,
- ujęcia sprawcy,
- w uzasadnionym przypadku zastosować środek zapobiegawczy wobec sprawcy przemocy w postaci dozoru policyjnego czy tymczasowego aresztowania.

Ochrona zdrowia

Głównym zadaniem służb ochrony zdrowia jest dbanie o zdrowie pacjenta. Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często towarzyszą mu wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego i zawsze występują poważne uszkodzenia zdrowia psychicznego.

W dziedzinie pomocy ofiarom przemocy domowej, oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, istotne jest:

- rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć,
- umiejętność przeprowadzenia rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- poinformowanie ofiar o możliwościach szukania pomocy,
- wystawienie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach, • poinformowanie ofiar o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadomienie innych służb, np. pomocy społecznej, policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- w przypadku podejrzenia lub stwierdzenia podczas badania popełnienia przestępstwa, np. ślady ciężkiego uszkodzenia ciała, ślady podejrzanых oparzeń, wykorzystania seksualnego – powiadomienie organów ścigania.

Oświata

Placówki oświatowe powołane są, by realizować funkcję dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą, w tym zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom (podopiecznym) w czasie organizowanych w tych placówkach zajęć. Jest to równoznaczne z reagowaniem na informacje o popełnieniu przestępstwa w stosunku do dziecka, jakim jest stosowanie przemocy wobec niego.

Pracownicy placówek oświatowych najczęściej mogą zaobserwować widoczne zmiany w zachowaniu uczniów, sugerujące istnienie kryzysowych zdarzeń w rodzinie, albo też widoczne ślady stosowania przemocy fizycznej.

Zgodnie z art. 12 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zobowiązani są zawiadomić odpowiednie służby (policję lub prokuraturę). Powinni także przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa, gdyż w przeciwnym wypadku podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Biorąc pod uwagę troskę o zdrowie psychofizyczne dziecka i zapewnienie mu bezpieczeństwa pracownicy placówki oświatowej muszą zadbać również o specjalistyczną

pomoc – medyczną i/lub psychologiczną. Zobowiązani są również do poinformowania rodziców (opiekunów) małoletniego o jego aktualnej sytuacji.

W przypadku, gdy niemożliwe jest powiadomienie osób sprawujących prawną opiekę nad dzieckiem (m. in. w sytuacji bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia dziecka z ich strony) pracownicy placówki oświatowej informują o sytuacji sąd rodzinny i stosowne instytucje, aby ustanowić opiekuna zastępczego. Działania takie mają przede wszystkim na celu przywrócenie dziecku poczucia bezpieczeństwa i minimalizację szkód psychicznych, na które było dotychczas narażone.

Organizacje pozarządowe

W środowiskach lokalnych powstają oraz działają organizacje pozarządowe, które specjalizują się w pomaganiu ofiarom przemocy w rodzinie. W ramach swojej działalności oferują między innymi pomoc psychologiczną – indywidualną i grupową, pomoc prawną, m. in. w pisaniu pozwów i wniosków, pomoc socjalną, grupy wsparcia, grupy samopomocowe, pomoc socjoterapeutyczną dla dzieci, udział w prowadzeniu wywiadów środowiskowych i w pracach zespołów pomagających ofiarom przemocy, np. w grupach roboczych, zespołach istniejących przy gminnych komisjach rozwiązywania problemów alkoholowych czy ośrodku pomocy społecznej⁶.

Ważnym aspektem działalności organizacji pozarządowych jest zapewnianie ofiarom przemocy całodobowej opieki wtedy, kiedy nie jest możliwe ich przebywanie w swoim miejscu zamieszkania. Nie zawsze bowiem samorządy gminne czy powiatowe mają możliwości organizacji takich miejsc pobytu dla ofiar przemocy.

V. DIAGNOZA PROBLEMU

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do badania, ze względu na fakt, że dotyka najbardziej intymnej sfery życia człowieka. Ogólne szacowanie skali przemocy w rodzinie obarczone jest dużym błędem ze względu na społeczne ograniczenia w ujawnianiu tego rodzaju problemów. Ofiary przemocy nie zawsze chcą zdradzać sprawy, które uznają za wstydlive. W konsekwencji większość przypadków przemocy nadal nie jest ujawniona. Zjawisko to przez wiele lat było marginalizowane, a podejmowane działania miały jedynie na celu odizolowanie ofiary od sprawcy. Istnieje zatem potrzeba podejmowania kompleksowych działań

⁶ www.niebieskalinia.pl

skierowanych do ofiar przemocy w rodzinie jak również osób stosujących przemoc. Od problemu przemocy nie są wolne również rodziny zamieszkujące Koźmin Wielkopolski.

Przemoc w rodzinie często łączy się z problemem nadużywania alkoholu i występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym.

Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie została przeprowadzona w oparciu o posiadane statystyki i dane. Oszacowanie zjawiska przemocy możliwe jest między innymi dzięki procedurze „Niebieskie Karty”

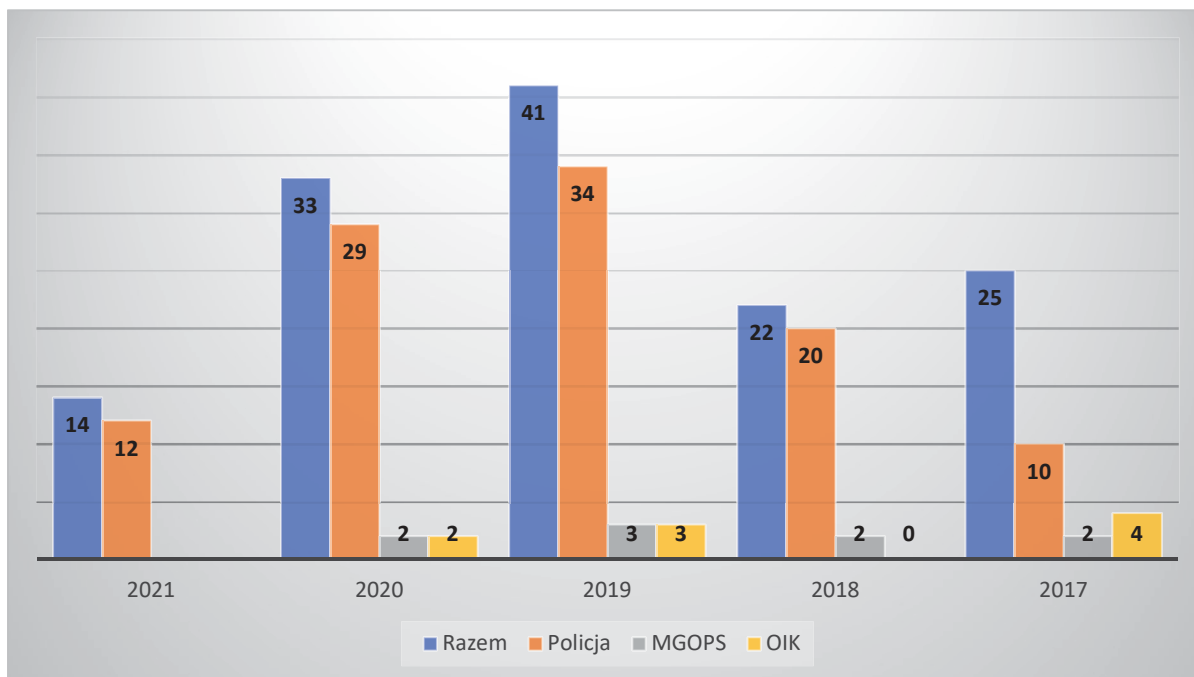
W dniu 30.07.2020 r. Rada Miejska w Koźminie Wlkp. podjęła uchwałę Nr XI.63.2019 w sprawie sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Koźminie Wlkp. oraz warunków jego funkcjonowania. Zespół Interdyscyplinarny składa się z 18 osób.

W latach 2017 – 2021 systematycznie odbywały się posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego

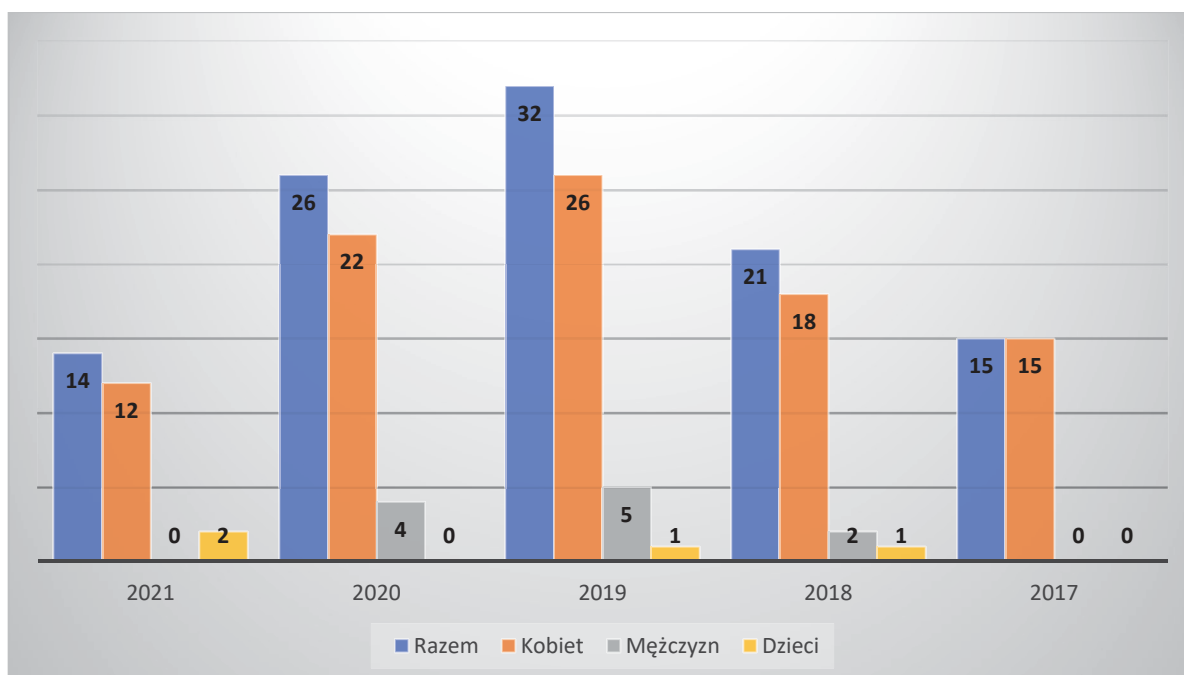
W ramach tych spotkań członkowie zespołu:

- Zapoznawali się z działaniem strony internetowej www.przemoc.edu.pl, która zawiera informacje o miejscach zajmujących się pomocą dla osób doznających przemocy, stosujących przemoc i świadków takich zachowań,
- Na bieżącą zapoznawali się z aktualnymi przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych (RODO) i podpisali odpowiednie oświadczenia.
- Były prowadzone szkolenia superwizyjne dotyczące przemocy w rodzinie. Celem ich było uzyskanie lepszej skuteczności działań pomocowych przez członków grup roboczych. Szczególną uwagę poświęcono na specyfikę rozmów z osobami doświadczającymi przemocy.

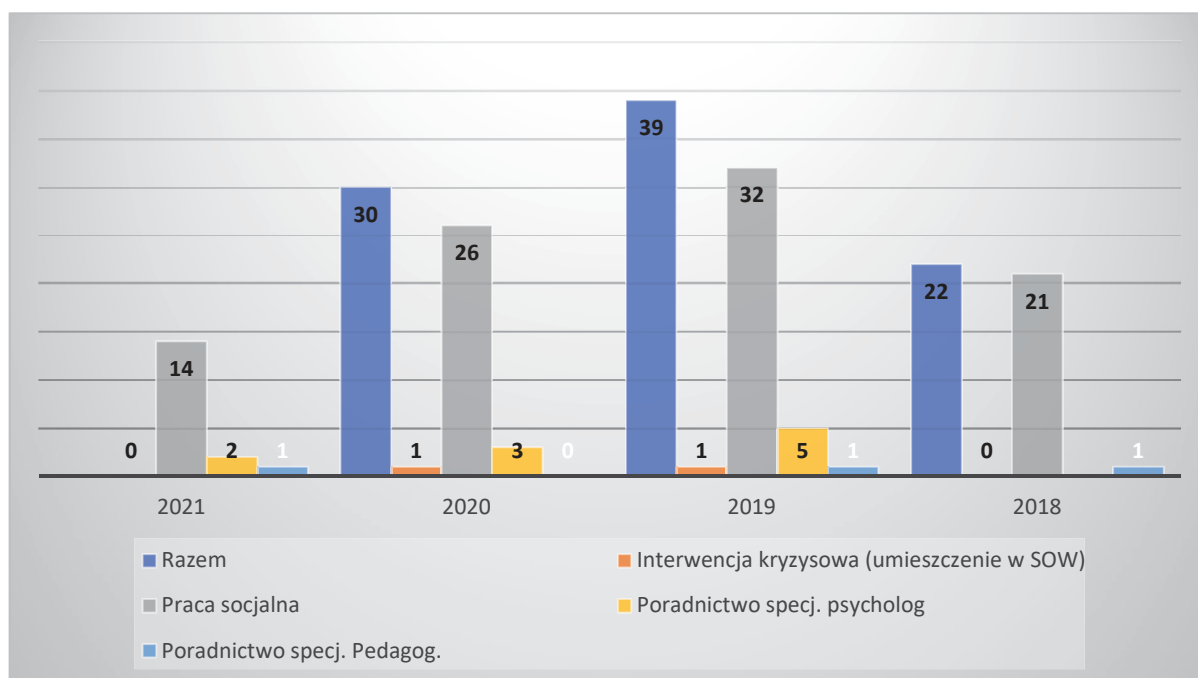
W latach 2017 – 2021 wszczęto procedur Niebieskiej Karty:

W tym: osób dotkniętych przemocą w rodzinie było:

Liczba osób którym udzielono pomocy w związku z przemocą:

Do każdej rodziny została powołana grupa robocza w skład których wchodziłi członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego. Ich prace były prowadzone w zależności od indywidualnych potrzeb i występujących problemów.

Rodziny mogą skorzystać z pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej.

Przedstawiciele grupy roboczej spotykają się zarówno z osobami doznającymi przemocy jak i stosującymi przemoc i we współpracy z rodziną pracują nad zaplanowaniem i realizacją stosownej pomocy oraz jej monitoringiem. Rodziny mogą skorzystać z pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej. W przypadkach podejrzenia stosowania przemocy wobec dzieci Zespół Interdyscyplinarny kierował pismo o wgląd w sytuację nieletnich i ich zabezpieczenie do Sądu Rejonowego w Krotoszynie. Również w kilku przypadkach została powiadomiona Prokuratura w Krotoszynie o podejrzeniu stosowania przemocy. Nadal głównym powodem przemocy jest alkohol. Osoby te są kierowane do Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i do Punktu Konsultacyjnego w Koźminie Wlkp. Głównym powodem stosowania przemocy w rodzinie jest nadużywanie alkoholu przez sprawcę przemocy. Osoby te są kierowane do Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i do Punktu Konsultacyjnego w Koźminie Wlkp.

Każda rodzina w ramach Procedury Niebieskiej Karty objęta jest monitoringiem przez dzielnicowego i pracownika socjalnego rejonu.

Ilość wszczętych procedur Niebieskiej karty na przestrzeni ostatnich lat świadczy o wzroście świadomości społecznej oraz większej gotowości ofiar przemocy domowej do jej zgłaszania. Dzieje się to między innymi dzięki informowaniu przez pracowników socjalnych i policjantów. Dużą rolę pełnią pedagodzy szkolni, którzy organizują spotkania z dziećmi i rodzicami o tematyce przemocy i jej przeciwdziałaniu. Poszerzenie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie następuje także poprzez prowadzenie kampanii informacyjno – edukacyjnych na terenie Miasta i Gminy Koźmin Wielkopolski. poprzez udostępnianie plakatów, ulotek broszur dotyczących przemocy w rodzinie.

VI. ZASOBY, SZANSE I ZAGROŻENIA W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie realizowane są przez różne podmioty, których zadaniem jest udzielanie wsparcia i pomocy osobom pokrzywdzonym oraz stosowanie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy.

Instytucje i placówki związane z przeciwdziałaniem przemocy na terenie gminy Koźmin Wielkopolski można zamknąć w następujących obszarach:

- ochrony zdrowia (zakłady opieki zdrowotnej)
- pomocy społecznej (Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych)
- wymiaru sprawiedliwości (Komenda Powiatowa Policji w Krotoszynie – Komisariat Policji w Koźminie Wielkopolskim)
- edukacji (Przedszkole Publiczne oraz szkoły leżące na terenie miasta i gmin).

Wieloletnia ścisła współpraca pomiędzy placówkami funkcjonującymi na szczeblu powiatowym (Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krotoszynie, Specjalistyczny Ośrodek dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Zdunach, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Krotoszynie, Sąd Rejonowy i Prokuratura Rejonowa w Krotoszynie) wpisuje je również w krąg podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w mieście i gminie Koźmin Wielkopolski. Każda z placówek czy instytucji, które uczestniczą w procesie pomagania osobom uwikłanym w sytuacje przemocowe, to przede wszystkim profesjonalnie przygotowani i ciągle doskonalący własne umiejętności i kompetencje ludzie. Dzielenie się przez te osoby własnymi doświadczeniami, wspólne kształtowanie tak zwanych dobrych praktyk i ciągła współpraca pomiędzy nimi – pozwoliły

określić atuty i mankamenty analizowanego problemu na płaszczyźnie lokalnej oraz ukazały bariery i utrudnienia w przeciwdziałaniu przemocy. Pokazały również szanse, które odpowiednio wykorzystane mogą zmniejszyć nasilenie tego wszystkiego, co stanowi bariery i przeszkody w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Mocne strony:

1. Wypracowane porozumienia międzygminne dotyczące korzystania z usług Ośrodka Interwencji Kryzysowej oraz jego współfinansowania.
2. Proces legislacyjny ustaw w zakresie przeciwdziałania problemom przemocy w rodzinie.
3. Programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.
4. Ośrodek Interwencji Kryzysowej oraz dostępna całodobowo baza miejsc schronienia dla ofiar przemocy – Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia.
5. Funkcjonowanie lokalnego zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
6. Zjawisko nagłośnione przez media – edukacja.
7. Dostępność wielu instytucji pomocowych dla ofiar przemocy; dobra wieloletnia współpraca międzyinstytucjonalna.
8. Szybkie reagowanie na sygnały występowania przemocy w rodzinie.
9. Działania zawsze zgodne z obowiązującymi procedurami.
10. Wysoki poziom moralno-etyczny kadry.
11. Wysoki poziom posiadanych kompetencji kadry, bezpośrednio pracującej z osobami dotkniętymi przemocą.
12. Dobra znajomość środowiska lokalnego pod kątem istniejących problemów społecznych, w tym przemocy w rodzinie, a także mechanizmów radzenia sobie z nimi przez lokalną społeczność.

Słabe strony:

1. Zjawisko przemocy w dalszym ciągu silnie zakorzenione w obyczajowości, utrwalone i podtrzymywane poprzez mity i stereotypy.
2. Zjawisko często nierozpoznawalne nawet przez same ofiary, a szczególnie świadków i sprawców.

3. Powszechny pogląd o niewielkich konsekwencjach ponoszonych przez sprawcę – stanowiący czynnik osłabiający podejmowanie działań przeciwko niemu.
4. Brak pełnej koordynacji działań poszczególnych służb wynikający często z odrębnych i niespójnych przepisów prawnych.
5. Niedostateczna pomoc specjalistyczna dla osób dotkniętych przemocą w małych miejscowościach i na wsiach (braki kadrowe, instytucjonalne).
6. Brak terapii rodzinnej i niewystarczające funkcjonowanie pogotowia rodzinnego.
7. Zjawisko silnie powiązane z innymi szkodliwymi zjawiskami (uzależnienia, ubóstwo, brak pracy); może być zarówno ich skutkiem, jak i przyczyną.
8. Brak środków finansowych na szkolenia specjalistyczne dla osób zajmujących się problematyką przemocy.

Szanse:

1. Powszechne uznanie szkodliwości zjawiska przemocy w rodzinie (uwrażliwienie społeczne na występujące akty przemocy).
2. Realizacja na poziomie powiatu oraz gmin spójnych systemów profilaktyki mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
3. Rosnący wskaźnik zaufania do instytucji udzielającej pomocy osobom pokrzywdzonym.
4. Szkolenia dla kadr pomocy społecznej, wymiaru sprawiedliwości, policji, służby zdrowia, placówek oświatowych – z zakresu przeciwdziałania i reagowania na zjawisko przemocy.
5. Realna współpraca samorządów terytorialnych z innymi podmiotami realizującymi zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
6. Edukacja społeczna na temat zjawiska przemocy w rodzinie.

Zagrożenia

1. Zjawisko powodujące duże szkody społeczne, gdyż zaburza funkcjonowanie całych rodzin.
2. Sytuacja prawna i socjalno-bytowa sprawców jest przeważnie dużo lepsza, niż ofiar.
3. Skutki zjawiska są ponoszone przez jego ofiary i świadków latami, nawet po ustaniu przemocy.
4. Rozciągnięte w czasie działania od ujawnienia przemocy do trwałej zmiany w sytuacji ofiary.
5. Niskie nakłady finansowe na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

6. Brak pełnej i kompleksowej pomocy ofierze w rozwiązaniu problemu przemocy domowej – pomoc w ograniczonym zakresie.
7. Wypalenie zawodowe osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

VII. CELE I ZAŁOŻENIA PROGRAMU ORAZ JEGO MONITORING I FINANSOWANIE

Głównym celem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony ofiar na lata 2023-2027 Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w w mieście i gminie Koźmin, co wynika z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022.

Cele szczegółowe:

- ✓ Cel 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- ✓ Cel 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- ✓ Cel 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
- ✓ Cel 4: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Założenia Programu

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym realizacji celów ustawowych oraz celów wskazanych w Programie, określono cztery podstawowe obszary zawierające kierunki działań oraz sprecyzowano oddziaływania wobec różnych grup odbiorców:

1. Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna: obszar kierowany do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.
2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie: obszar kierowany do osób dotkniętych przemocą w rodzinie (w tym do: kobiet, mężczyzn, dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych lub osób niesamodzielnych), jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się ochroną i pomocą osobom dotkniętym przemocą.

3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie: obszar kierowany do osób stosujących przemoc w rodzinie, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc.
4. Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie: obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Adresaci programu.

1. ofiary przemocy,
2. sprawcy przemocy,
3. przedstawiciele instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
4. przedstawiciele władz lokalnych,
5. społeczność lokalna Miasta i Gminy Koźmin Wielkopolski

Przewidywane efekty realizacji Programu.

1. Pogłębienie wiedzy społeczności lokalnej Miasta i Gminy Koźmin Wielkopolski o zjawisku przemocy w rodzinie i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
2. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
3. Zbudowanie na terenie Miasta i Gminy Koźmin Wielkopolski spójnego, pełnozakresowego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
4. Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie.
5. Spadek liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie.
6. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.

Monitorowanie i ewaluacja programu.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie funkcjonujący w sposób przedstawiony w niniejszym dokumencie obejmuje zarówno zadania gminy, w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz pracy z ofiarami i sprawcami przemocy domowej.

Systemu pokazuje wysoki stopień jego zorganizowania, a przedstawione procedury – spójność działań profilaktycznych, prewencyjnych, interwencyjnych i pomocowych wobec ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Istotą efektywności funkcjonowania Programu jest

realizacja zadań w zakresie, formie i stopniu dostosowanym do potrzeb mieszkańców gminy (miasta), zgodnie z przyjętymi procedurami oraz stała współpraca uczestników Programu i monitoring działań. Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości polityki społecznej lub programu; dane te mają być wykorzystane przy podejmowaniu decyzji dotyczących tej polityki czy programu. Uzyskane informacje powinny być przydatne dla planowania, rozwoju i realizacji aktualnie przeprowadzonego programu. Ewaluacja jest więc procesem, który rozpoczyna się już w momencie tworzenia programu/projektu. Wtedy bowiem podejmuje się decyzję co do obszarów ewaluacji i sposobu jej przeprowadzania (tworzenie narzędzi, gromadzenie dokumentacji). W trakcie realizacji projektu trwa ciągła analiza połączona z oceną jakości wykonywanych zadań.

Finansowanie Programu.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2027 stanowi interdyscyplinarną strategię działań mających na celu ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz skutków jej stosowania w Gminie Koźmin. Program będzie finansowany ze środków budżetu Miasta i Gminy Koźmin Wielkopolski, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł

Opracowane cele Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie zakładają ograniczenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz skutków stosowania przemocy, co stanowi cel nadrzędny, łączący działania sektora publicznego i organizacji pozarządowych. Dlatego też w realizację celów i zadań programu zaangażowane zostaną różne podmioty, instytucje i organizacje, których zadaniem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

**HARMONOGRAM DZIAŁAŃ GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2023-2027**

Cel 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Źródło finansowania: samorząd gminy, fundusze unijne, budżet państwa

Lp.	Kierunki działania	Rodzaje działań	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki	Oczekiwane rezultaty działań
1.	Poszerzenie wiedzy ogółu społeczeństwa, w tym zainteresowanych służb na temat zjawiska przemocy w rodzinie	Skorzystanie z opracowanej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze powiatu krotoszyńskiego	MGOPS we współpracy z PCPR-OIK	2023-2027	Opracowana diagnoza	Posiadanie informacji na temat zjawiska przemocy
2.	Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie; zmiana postrzegania przez społeczeństwo problemu przemocy w rodzinie	Udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach społecznych, które: <ul style="list-style-type: none"> • obalają mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie, usprawiedliwiające jej stosowanie, • opisują mechanizmy przemocy w rodzinie oraz jednoznacznie wskazują na ich społeczną szkodliwość i społeczno-kulturowe uwarunkowania, • promują metody wychowawcze bez użycia przemocy i informują o zakazie stosowania kar 	MGOPS we współpracy z mediami, instytucjami lokalnego wsparcia społecznego oraz organizacjami pozarządowymi zaangażowanymi w realizację w/w kampanii	2023-2027	Liczba lokalnych i ogólnopolskich kampanii społecznych. Liczba publikacji w lokalnej prasie	Zmiana postaw społecznych i wzrost poziomu świadomości w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> • szukania profesjonalnej pomocy • metod wychowawczych związanych z profilaktyką przemocy • funkcjonowania małżeństw i rodzin bez przemocy

		<p>cielesnych wobec dzieci przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujące opiekę lub pieczę,</p> <ul style="list-style-type: none"> • promują działania służące przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w tym ochronę i pomoc dla osób doznających przemocy oraz interwencję wobec osób stosujących przemoc <p>Współpraca pomiędzy organami samorządu terytorialnego a kościołami lub związkami wyznaniowymi w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie w ramach działania poradni prowadzonych przez kościoły lub związki wyznaniowe lub do programów nauk przedmażeńskich</p>	<p>MGOPS we współpracy z kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi</p>		<p>Liczba spotkań i konsultacji z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych</p>	
3.	<p>Poprawa jakości systemu działań profilaktycznych</p>	<p>Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy,</p>	<p>MGOPS we współpracy z OIK-PCPR, placówkami oświatowymi oraz ochrony zdrowia,</p>	<p>2023-2027</p>	<p>Liczba opracowanych programów. Liczba zrealizowanych</p>	<p>Większa świadomość uczestników na temat profilaktyki przemocy i</p>

		zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie	policją, Komisją ds. RPA, organizacjami pozarządowymi		programów. Liczba uczestników programów.	możliwości pomocy instytucjonalnej
--	--	---	---	--	---	------------------------------------

Cel 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Źródło finansowania: samorząd gminy, fundusze unijne, budżet państwa

Lp.	Kierunki działania	Rodzaje działań	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki	Oczekiwane rezultaty działań
1.	Wspieranie prawidłowego funkcjonowania infrastruktury instytucji samorządowych, a także podmiotów oraz organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz wypracowywanie zasad współpracy	Dalsza działalność oraz poszerzanie oferty placówek wspierających i udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • ośrodka wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, • ośrodka interwencji kryzysowej, • innych placówek świadczących specjalistyczną pomoc 	MGOPS we współpracy z OIK-PCPR, placówkami oświatowymi oraz ochroną zdrowia, policją, Komisją ds. RPA, organizacjami pozarządowymi	2023-2027	Liczba ofert pomocowych, liczba osób korzystających z pomocy	Szersza oferta pomocowa instytucji i organizacji, zwiększenie liczby osób korzystających z pomocy

		dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Nawiązywanie i wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami rządowymi			Liczba spotkań interdyscyplinarnych, liczba wspólnych działań organizacji samorządowych i pozarządowych	Poprawa skuteczności form pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
2.	Upowszechnianie informacji i edukacja w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy, m.in.: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej. Opracowanie i realizacja zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie podstaw prawnych i zagadnień	MGOPS we współpracy z OIK-PCPR, placówkami oświatowymi oraz ochroną zdrowia, policją, Komisją ds. RPA, Sądem Rejonowym, organizacjami pozarządowymi	2023-2027	Liczba opracowanych i upowszechnionych materiałów informacyjnych. Liczba lokalnych kampanii społecznych. Liczba opracowanych programów edukacyjnych. Liczba zajęć dla osób dotkniętych	Większa dostępność społeczna oferty pomocowej w zakresie przeciwdziałania przemocy rodzinie, większe zaangażowanie społeczności lokalnej w problematykę przemocy w rodzinie. Poprawa funkcjonowania osób dotkniętych przemocą w rodzinie

		psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie			przemocą w rodzinie. Liczba osób uczestniczących w zajęciach.	
3.	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	<p>Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego.</p> <p>Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w całodobowych ośrodkach wsparcia, w ośrodkach interwencji kryzysowej oraz w ośrodku terapii</p> <p>Tworzenie i zwiększanie zakresu działania oraz dostępności do lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych dla</p>	MGOPS we współpracy z OIK i SOW, placówkami oświatowymi oraz ochrony zdrowia, policją, Komisją ds. RPA, Sądem Rejonowym, organizacjami pozarządowymi	2023-2027	<p>Liczba osób objętych pomocą</p> <p>Liczba ośrodków wsparcia, ośrodków interwencji kryzysowej, ośrodków terapii. Liczba miejsc w ośrodku wsparcia. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały z pomocy w w/w ośrodkach.</p>	<p>Poszerzenie dotychczasowej oferty pomocowej</p> <p>Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy</p>

		osób dotkniętych przemocą w rodzinie Zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12 a Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Zapewnienie możliwości realizacji programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	PCPR, rodziny zastępcze MGOPS we współpracy z OIK i SOW, placówkami oświatowymi oraz ochroną zdrowia, policją, Komisją ds. RPA, Sądem Rejonowym, organizacjami pozarządowymi		Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na podstawie artykułu 12 a Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Liczba osób uczestniczących w programie terapeutycznym.	Poprawa funkcjonowania osób dotkniętych przemocą w rodzinie
4.	Monitoring skuteczności działań pomocowych	Badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą	MGOPS we współpracy z OIK i SOW, policją, Komisją ds. RPA, Sądem Rejonowym	2023-2027	Liczba osób monitorowanych po opuszczeniu specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, u których przemoc ustała	Poprawa jakości udzielanej pomocy

Cel 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Źródło finansowania: samorząd gminy, fundusze unijne, budżet państwa

Lp.	Kierunki działania	Rodzaje działań	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki	Oczekiwane rezultaty działań
1.	Tworzenie i rozszerzanie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, realizowanych przez instytucje rządowe i samorządowe, podmioty oraz organizacje pozarządowe, a także wypracowanie zasad współpracy	Ewidencjonowanie podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują oferty dla osób stosujących przemoc w rodzinie, a w szczególności realizujących programy korekcyjno-edukacyjne	MGOPS we współpracy z OIK i SOW, placówkami oświatowymi oraz ochroną zdrowia, policją, Komisją ds. RPA, Sądem Rejonowym, organizacjami pozarządowymi	2023-2027	Na bieżąco aktualizowana na stronie internetowej MGOPS i PCPR baza teleadresowa	Przeptyw informacji na temat ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie; szersze grono osób korzystających z w/w ofert
2.	Interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy w rodzinie	Stosowanie procedury Niebieska Karta Aktywność i współdziałanie oraz wymiana informacji pomiędzy służbami w zakresie monitoringu zachowań osób skazanych za stosowanie przemocy w rodzinie	MGOPS we współpracy z OIK i SOW, placówkami oświatowymi oraz ochroną zdrowia, policją, Komisją ds. RPA, Sądem Rejonowym, organizacjami pozarządowymi	2023-2027	Liczba sporządzonych formularzy Niebieska Karta Liczba przekazanych Policji lub kuratorom sądowym informacji na temat stosowania przemocy	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zapewnienie bezpieczeństwa i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie; wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej i zaangażowanie wszystkich zainteresowanych służb i organizacji
3.	Kierowanie osób stosujących przemoc w rodzinie na realizację programów oddziaływań	Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w w/w programach	MGOPS we współpracy z OIK i SOW, placówkami oświatowymi oraz ochroną zdrowia,	2023-2027	Liczba uczestników programu, liczba osób, które ukończyły programy. Liczba osób stosujących przemoc	Zmniejszenie liczby osób stosujących przemoc w rodzinie; poprawa funkcjonowania rodzin, które doświadczały przemocy w rodzinie

	korekcyjno- edukacyjnych zmierających do zaprzestania przemocy w rodzinie	Badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzynie poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu korekcyjno- edukacyjnego	policją, Komisją ds. RPA, Sądem Rejonowym, organizacjami pozarządowymi		w rodzinie, które po ukończeniu programu powróciły do zachowań przemocowych w rodzynie; liczba osób osadzonych, poddanych oddziaływaniom, które w ciągu 3 lat zostały ponownie osadzone z uwagi na popęlnienie czynu podobnego.	
--	---	--	--	--	--	--

Cel 4: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Źródło finansowania: samorząd gminy, fundusze unijne, budżet państwa

Lp.	Kierunki działania	Rodzaje działań	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki	Oczekiwane rezultaty działań
1.	Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących	Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi	MGOPS we współpracy z OIK i SOW, placówkami oświatowymi oraz ochrony zdrowia, policją, Komisją ds.	2023-2027	Liczba superwizji oraz innych form wsparcia pracowników. Liczba osób poddanych różnym formom	Podniesienie efektywności pracy

	zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	przemoc, w formie m.in. superwizji, coachingu, grup wsparcia oraz odpowiednich szkoleń	RPA, Sądem Rejonowym, organizacjami pozarządowymi		poradnictwa i wsparcia psychologicznego	
--	--	--	---	--	---	--